

30.9.2022

Julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan yleislainsäädännön tarkistamista valmistelevan työryhmän loppuraportti

Sisällys

1. Hankkeen tausta, tavoitteet ja työskentely	3
1.1. Asettaminen ja hankkeen tavoitteet	3
1.2. Työryhmän työskentelyn organisointi	4
1.3. Rajaukset ja liittymät	5
1.4. Työryhmän tehtävien toteutus	5
1.4.1. Työskentely	5
1.4.2. Keskeiset työryhmän työtä ohjanneet linjaukset ja päätökset	8
1.4.3. Työajankäyttö ja kustannukset	9
2. Työryhmän tulokset	9
2.1. Arviomuistio	9
2.2. Hallituksen esitykseen tarvittavat säädösehdotukset	10
3. Työryhmän rinnalla tehty valmistelu	10
3.1. Hallituksen esityksen valmistelu	10
3.2. Ehdotuksen vaikutusten arviointi	10
3.3. Työryhmän ehdotuksen jatkovalmistelu	12
4. Työryhmän arvio työskentelyn onnistumisesta	13

1. Hankkeen tausta, tavoitteet ja työskentely

1.1. Asettaminen ja hankkeen tavoitteet

Valtiovarainministeriö asetti 30.3.2021 julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan yleislainsäädännön tarkistamista valmistelevan työryhmän ([VM059:00/2021](#)) toimikaudelle 1.4.2021 – 30.9.2022.

Asetetun työryhmän tavoitteena oli automatisoidun päätöksenteon ja muun hallintoautomaation mahdollistavan lainsäädännön kehittäminen niin hallintoasioita käsiteltäessä kuin hallinnon palveluja tuottaessa. Työryhmän tarkoitus oli toimia valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvan julkisen hallinnon tietojärjestelmiä, tietoturvallisuutta, tiedonhallintaa ja digitaalisia palveluja koskevan lainsäädännön ja oikeusministeriön toimialan kuuluvan lainsäädännön valmistelun tukena.

Työryhmän työn tavoitteeksi asetettiin julkisen hallinnon tietojärjestelmien kehittämisen ja käytön vaatimuksia sekä vaatimuksenmukaisuuden arviointia koskevan sääntelyn tarkistaminen hyvän hallinnon ja oikeusturvan sekä virkavastuun toteutumisen varmistamiseksi erityisesti automaattisessa päätöksenteossa. Työryhmän tehtävänä on ollut myös selvittää mahdollisuudet hallinnon palveluautomaatiotarpeita vastaavan lainsäädännön kehittämiseksi.

Työryhmän tehtäväksi asetettiin:

- arvioida hallinnon tietojärjestelmien kehittämiseen ja käyttöön liittyvän yleislainsäädännön ajantasaisuus erityisesti ottamalla huomioon automaattiseen päätöksentekoon, tekoälyn hyödyntämiseen sekä tietojärjestelmien tietoturvallisuuden varmistamiseen liittyvät sääntelytarpeet.
- laatia lakiehdotukset tietojärjestelmien kehittämistä ja käyttöä koskevaksi yleislainsäädännöksi, jolla mahdollistetaan tietoturallinen automaattinen päätöksenteko hallinnon tietojärjestelmissä ja muussa hallintoautomaatiikassa hallinnon palvelutuotannossa ottamalla huomioon hyvän hallinnon, oikeusturvan, virkavastuun ja muut hallinnon toimintaan kohdistuvat vaatimukset sekä tekoälyn käyttöönottoon liittyvät eettiset kysymykset

Lisäksi työryhmälle annettiin tehtäväksi järjestää lausuntokierros tekemistään säädösehdotuksista sekä lausuntojen perusteella viimeistellä ehdotuksensa hallintoautomaatiikan käyttöä koskevan valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvan lainsäädännön uudistamiseksi.

Työryhmälle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi työryhmän tuotoksiksi määriteltiin:

- 1) arviomuistio julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön nykytilasta sekä kehittämistarpeista ottaen huomioon oikeusministeriössä tehty esivalmistelu hallinnon automaattisen päätöksenteon sääntelytarpeista
- 2) hallituksen esitykseen tarvittavat säännösehdotukset perusteluineen, jotka voidaan liittää osaksi oikeusministeriön hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaa yleislainsäädäntöä valmistelevan työryhmän ehdotusta.

1.2. Työryhmän työskentelyn organisointi

Työryhmän työskentely organisoitiin siten, että tavoitteeksi asetettujen tuotosten valmistelusta vastasi työryhmälle asetettu sihteeristö, joka esitteli valmistelemansa ehdotukset asetetulle työryhmälle. Työryhmän tehtävänä oli kommentoida, tehdä muutosehdotuksia ja hyväksyä sihteeristön valmistelemaat tuotokset.

Työryhmän käynnistysvaiheessa valmistelusta vastaavaksi työryhmäksi nimettiin:

Nimi	Nimike	Organisaatio
Tomi Voutilainen (pj.)	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Tommi Oikarinen (vpj.)	tietohallintoneuvos	valtiovarainministeriö
Miska Lautiainen	lainsäädäntöneuvos	valtiovarainministeriö
Mervi Kuittinen	hallitusneuvos	valtiovarainministeriö
Niklas Vainio	lainsäädäntöneuvos	oikeusministeriö
Piia Nyström	lainsäädäntöneuvos	liikenne- ja viestintäministeriö
Sirpa Sillsten	hallitussihteeri	työ- ja elinkeinoministeriö
Johanna Erkkilä	johtaja	Liikenne- ja viestintävirasto, Kyberturvallisuuskeskus
Mikko Hakuli	tietoturvapäällikkö	Verohallinto
Risto Suominen	johtaja	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, FINAS
Ida Sulin	johtava lakimies	Suomen Kuntaliitto ry

Työryhmän asiantuntijajäseneksi nimettiin ylitarkastaja Erika Leinonen tietosuojavaltuutetun toimistosta.

Työryhmän kokoonpanoa täydennettiin 25.1.2022 nimeämällä työryhmään aikaisemmin nimettyjen lisäksi tai tilalle jäseniksi:

Nimi	Nimike	Organisaatio
Ari Vähä-Erkkilä	tietohallintopäällikkö	Kansaneläkelaitos
Laura Lassila	erityisasiantuntija	liikenne- ja viestintävirasto
Timo-Ville Nieminen	lainsäädäntöneuvos	maa- ja metsätalousministeriö
Hanna Helinko	hallitusneuvos	sisäministeriö
Riina Muurila (Hanna Helin-kon varajäsen)	erityisasiantuntija	sisäministeriö
Outi Äyräs-Blumberg	hallitussihteeri	sosiaali- ja terveysministeriö
Outi Aalto (Outi Äyräs-Blumbergin varajäsen)	neuvotteleva virkamies	sosiaali- ja terveysministeriö
Mikko Huuskonen	teollisuusneuvos	työ- ja elinkeinoministeriö

Työryhmän työskentelyn ja tuotosten valmistelun toteutus organisoitiin valtiovarainministeriön nimeämistä virkamiehistä koostuvaksi sihteeristöksi.

Nimi	Nimike	Organisaatio
Tomi Voutilainen (pj.)	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Antti Helin (vpj.)	erityisasiantuntija	valtiovarainministeriö
Eeva Lantto	lainsäädäntöneuvos	valtiovarainministeriö
Maria Kekäläinen	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Tommi Oikarinen	tietohallintoneuvos	valtiovarainministeriö
Anna-Mari Rusanen	erityisasiantuntija	valtiovarainministeriö

Työryhmän sihteeristöä täydennettiin 25.1.2022 valtiovarainministeriön osalta.

Isamaria Mäkiäho	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
------------------	------------------------	------------------------

1.3. Rajaukset ja liittymät

Työryhmän asettamispäätöksen mukaisesti työryhmän tehtävät ja tuotokset rajautuvat sääntelyn kehittämismuutosten arviointiin sekä sääntelyehdotusten valmisteluun perusteluineen. Työryhmän ehdotuksiin perustuen valtiovarainministeriö vastaa muun lainvalmistelussa tarvittavan aineiston valmistelusta. Näitä ovat muun muassa ehdotuksen tavoitteiden, nykytilan ja vaikutusten kuvaaminen. Valmisteluvastuusiin liittyvästä rajauksesta huolimatta myös valtiovarainministeriön vastuulla olevia tehtäviä ja niiden tuloksia on käsitelty työryhmässä.

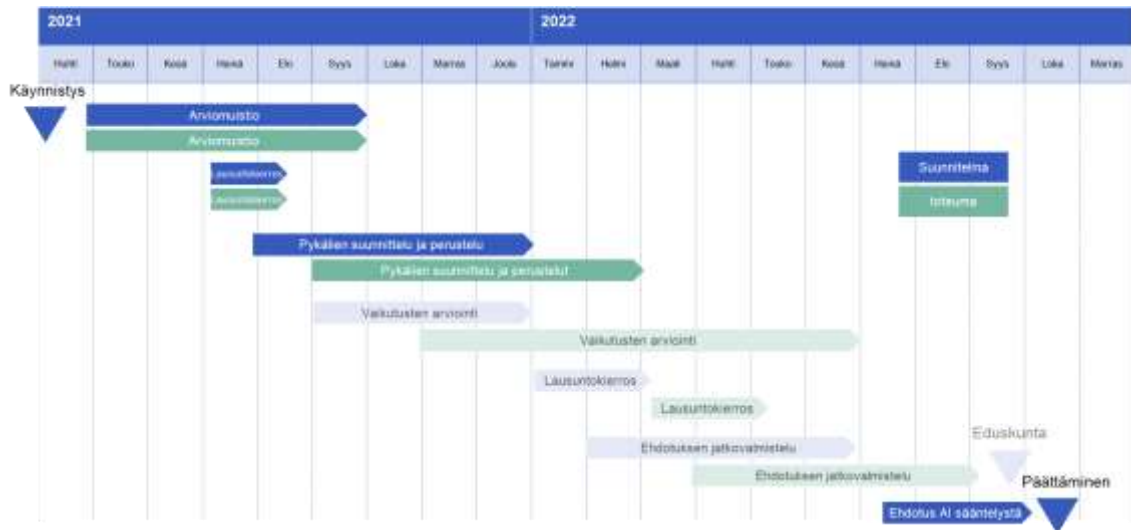
Työryhmän työllä on liittyä oikeusministeriön asettamaan työryhmään, jonka tehtävänä on valmistella säännökset yleislain tasolla automaation käyttämisestä hallintoasian käsittelyssä, erityisesti hallintopäätösten teossa ja niiden valmistelussa (Automaattista päätöksentekoa koskevan hallinnon yleislainsäädännön valmistelu, OM021:00/2020). Työryhmälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti työryhmän valmisteleva ehdotus sääntelystä tulisi olla sellainen, joka voidaan liittää osaksi oikeusministeriön hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaa yleislainsäädäntöä valmistelevan työryhmän ehdotusta.

1.4. Työryhmän tehtävien toteutus

1.4.1. Työskentely

Työskentelyn vaiheet ja aikataulu

Työryhmälle asetettujen tehtävien toteuttaminen työryhmän toimikaudella vaiheistettiin nykytilan sääntelyn kartoittamista ja analysointia varten tehtävän arviomuistion valmisteluun sekä työryhmän sääntelyehdotusten valmisteluun ja tämän aikana toteutettavaan lausuntokierrokseen. Tavoitteena työskentelylle oli ehdotuksen luovuttaminen lainvalmistelusta vastaaville ministeriöille siten, että ehdotus olisi mahdollista siirtää eduskunnalle syyskuussa 2022.

Kuva 1. Työryhmän työskentelyn päävaiheet (suunniteltu ja toteutuma)

Työryhmän työskentelyn vaiheet: suunnitelman ja (toteutuma)

- työn käynnistäminen 4/2021 (4/2021)
- arviomuisto 4 – 8/2021 (4 – 9/2021)
- arviomuiston lausuntokierros 6 – 8/2021 (12.7.2021 – 6.9.2021)
- pykäläehdotusten suunnittelu ja perustelut (ml. arviomuiston lausuntopalautteen analysointi 8 – 12/2021 (8/2021 – 2/2022)
- vaikutusten arviointi (ei sisältynyt työryhmän tehtäviin, mutta on otettu huomioon tehtävien suunnittelussa ja työn toteutuksessa) 9 – 12/2021 (11/2021 – 6/2022)
- HE-luonnoksen lausuntokierros (ei sisältynyt työryhmän tehtäviin, mutta on otettu huomioon tehtävien suunnittelussa ja työn toteutuksessa) 1 – 2/2022 (3 – 5/2022)
- ehdotuksen jatkovalmistelu (ei sisältynyt työryhmän tehtäviin, mutta on otettu huomioon tehtävien suunnittelussa ja työn toteutuksessa) 2 – 6/2022 (4 – 8/2022)
- työryhmän ehdotus AI sääntelyn kehittämiseksi
- ehdotuksen antaminen eduskunnalle (ei sisältynyt työryhmän tehtäviin, mutta on otettu huomioon tehtävien suunnittelussa ja työn toteutuksessa) 9/2022 (9/2022)

Työryhmän työsuunnitelma toteutui aikataulussa työn käynnistämisen ja eduskunnalle annettavan ehdotuksen aikataulussa 4/2021 – 9/2022. Valmistelulle suunniteltujen työvaiheiden aikataulut venyivät suunnitellusta ja valmistelun sisältöä rajattiin työskentelyn aikana verrattuna työryhmän asettamispäätöksessä suunniteltuun (ks. työryhmän työskentelyä ohjanneet päätökset).

Työryhmä järjesti toimikautensa aikana kuulemistilaisuuden 23.8.2021 työryhmän arviointimuistiossa esitetyistä johtopäätöksistä sekä sääntelyn kehittämistarpeista.

Työryhmän kokoukset

Työryhmä kokoontui toimikautensa aikana 20 kertaa.

Nro	Pvm	Kokouksen sisältö
1.	16.4.2021	<ul style="list-style-type: none"> Työryhmän järjestäytyminen Tavoitteet ja työsuunnitelma Kokouksen pöytäkirja
2.	4.5.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tekoälyn eettiset kysymykset EU:n tietojärjestelmäsääntely Tietojärjestelmien tietoturvallisuuden kehittämistarpeet Kokouksen pöytäkirja
3.	19.5.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmä sääntelykohteena Tietojärjestelmien kehittämiseen kohdistuvat vaatimukset Kokouksen pöytäkirja
4.	1.6.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tietovarantoja koskeva sääntely Automaattisen tietojen käsittelyn määrittäminen Tietojärjestelmiin kohdistuvat vaatimukset ja tietojärjestelmien käyttöönotto Kokouksen pöytäkirja
5.	15.6.2021	<ul style="list-style-type: none"> Arviomuistion johtopäätökset (tietojärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden arviointi, tietovarantoja koskeva sääntely, virkavastuun kohdentaminen) Kokouksen pöytäkirja
6.	18.6.2021	<ul style="list-style-type: none"> Arviomuistio (palveluautomaatio, eettiset periaatteet, tietojärjestelmien toiminnalliset ja tekniset vaatimukset, tietojärjestelmien kehittäminen, EU sääntely) Kokouksen pöytäkirja
7.	17.9.2021	<ul style="list-style-type: none"> Arviomuistion lausuntopalaute Automatisoitujen toimintaprosessien nykytila Valmistelun seuraavat vaiheet Kokouksen pöytäkirja
8.	28.9.2021	<ul style="list-style-type: none"> Arviomuistion lausuntopalautteen tiivistelmä Ehdotukset jatkovalmistelun linjauksiksi Kokouksen pöytäkirja
9.	9.11.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalakiin tehtävät ehdotukset Tiedonhallintalaki 28 a § ja 28 b § ehdotukset (dokumentointi ja laadunvarmistus) Valmistelusta pois rajatut sääntelykohteet Kokouksen pöytäkirja
10.	30.11.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalaki 13 a § ja 28 d § ehdotus (varautuminen, laadunvalvonta ja erityiset suojaustoimet) Kokouksen pöytäkirja
11.	7.12.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalain 28 b, 28 c, 28 e ja 28 f § perusteluineen (laadunvarmistaminen, laadunvalvonta, toimintaprosessin käyttöönotto ja käyttöönottopäätöksen arviointi) Kokouksen pöytäkirja
12.	14.12.2021	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalain 28 h § ja digipalvelulain 6 a § perusteluineen (kuvaus prosessista ja palveluautomaatio) Kokouksen pöytäkirja

Nro	Pvm	Kokouksen sisältö
13.	25.1.2022	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalain muutosten rakenne Tiedonhallintalain 13 a ja 28 d § (valmiussuunnittelu ja automaattisen päätöksen suojakeinot) Kokouksen pöytäkirja
14.	3.2.2022	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelun aikataulu Ehdotukset tiedonhallintalain 28 a, 28 b, 28 c ja 28 d §:ksi Kokouksen pöytäkirja
15.	10.2.2022	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalain 6 a luvun soveltaminen Ehdotukset tiedonhallintalain 28 f, 28 g ja 28 h §:ksi sekä tiedottamista koskevaksi säännökseksi Luonnos digipalvelulain 6 a §:ksi Siirtymäajat Kokouksen pöytäkirja
16.	28.2.2022	<ul style="list-style-type: none"> Sääntelyehdotukset perusteluineen Kokouksen pöytäkirja
17.	7.3.2022	<ul style="list-style-type: none"> Ehdotus tiedonhallintalain 13 a §:ksi Siirtymäsääntely Työryhmän ehdotuksen saatekirje Kokouksen pöytäkirja
18.	25.3.2022	<ul style="list-style-type: none"> Ehdotus EU:n tekoälyasetukseksi Kokouksen pöytäkirja
19.	22.6.2022	<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintalakia ja digipalvelulakia koskeva lausuntopalaute Ehdotusten vaikutusten arviointi Ehdotus työryhmän tekoälyn sääntelytarpeen arviointitehtävästä Kokouksen pöytäkirja
20.	12.9.2022	<ul style="list-style-type: none"> Tekoälyn sääntelytarpeen arviointi Työryhmän loppuraportti Työryhmän työskentelyn päättämistoimenpiteet Kokouksen pöytäkirja

Kaikki työryhmän kokoukset pidettiin etäkokouksina.

1.4.2. Keskeiset työryhmän työtä ohjanneet linjaukset ja päätökset

Työryhmälle sen asettamispäätöksessä asetettuja tavoitteita tarkennettiin ja muutettiin työryhmän toimikauden aikana työryhmän kokouksissa tehdyillä päätöksillä. Keskeiset työryhmän valmisteluun vaikuttaneet päätökset ja niiden aikataulut:

- 19.4.2021: työryhmän työsuunnitelman hyväksyminen
- 5.7.2021: arviomuiston lausuntoversion hyväksyminen (hyväksyminen toteutettiin sähköpostitse - menettelystä päätetty työryhmän kokouksessa 18.6.2021)

- 22.10.2021: sääntelyehdotusten rajaaminen täysin automatisoituihin toimintaprosesseihin sekä niiden dokumentointia, laadunvarmistamista, kontroleja, tietoturvaluustoimenpiteitä, virhetilanteiden käsittelyä, prosessissa hyödynnettäviä tietoja sekä suojakeinoja koskeviin vaatimukseen
- 22.10.2021: sääntelyehdotukset tehdään tiedonhallintalakiin ja digipalvelulakiin
- 22.10.2021: arviointilainsäädäntöä koskevien ehdotusten valmistelu vasta seuraavassa vaiheessa siten, että ehdotukset olisi käsiteltävissä eduskunnassa vuoden 2023 aikana
- 9.11.2021: valmistelun ensimmäisestä vaiheesta poisrajattujen sääntelykohteiden hyväksyminen (tietoturvaluuden arviointilainsäädännön kehittäminen)
- 25.1.2022: työryhmän uuden työsuunnitelman (vuosi 2022) hyväksyminen
- 3.2.2022: työryhmän uuden työsuunnitelman (lausuntokierroksen aikataulu) hyväksyminen
- 7.3.2022: työryhmän ehdotuksen ja sen saatekirjeen hyväksyminen
- 22.6.2022: uuden ehdotuksen laatiminen teköälyn hyödyntämiseen liittyvien sääntelytarpeiden arvioimiseksi (muutosehdotuksen valmistelu työryhmän alkuperäiseen tehtävään)
- 12.9.2022: työryhmän työskentelyn päättämisen ja loppuraportoinnin toimenpiteet

Edellä esitetyt työryhmän valmistelua linjaavat päätökset on käsitelty ja hyväksytty myös valtiovarainministeriön JulkICT-osaston johtoryhmässä.

1.4.3. Työajankäyttö ja kustannukset

Työryhmän työskentely tehtiin asettamispäätöksen mukaisesti virkatyönä, eikä työhön osallistuneille maksettu erillisiä korvauksia. Työryhmään osallistuneiden työajankäytöstä ei ole pidetty seurantaa.

Valtiovarainministeriö ei hankkinut työn tueksi erillisiä asiantuntijapalveluita tai muita ostopalveluja. Työryhmä toimi covid-19-epidemian aikana, eikä työryhmän työskentelystä muodostunut erillisiä kokouskustannuksia.

2. Työryhmän tulokset

2.1. Arviomuistio

Työryhmälle asetettiin tavoitteeksi valmistella arviomuistio julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön nykytilasta sekä kehittämistarpeista ottaen huomioon oikeusministeriössä tehty esivalmistelu hallinnon automaattisen päätöksenteon sääntelytarpeista.

Työryhmän arviomuistio 11.10.2021 on julkaistu valtiovarainministeriön julkaisusarjassa ([Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2021:54](#)).

2.2. Hallituksen esitykseen tarvittavat säädösehdotukset

Työryhmälle asetettiin tavoitteeksi valmistella hallituksen esitykseen tarvittavat säännösehdotukset perusteluineen, jotka voidaan liittää osaksi oikeusministeriön hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaa yleislainsäädäntöä valmistelevan työryhmän ehdotusta.

Työryhmä luovutti [ehdotuksensa tiedonhallintalakia ja digipalvelulakia koskevista säädösmuutoksista perusteluineen](#) valtiovarainministeriölle ja oikeusministeriölle 15.3.2022.

3. Työryhmän rinnalla tehty valmistelu

3.1. Hallituksen esityksen valmistelu

Työryhmän työskentelyn rinnalla valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön toimesta valmisteltiin arviointi ehdotuksen vaikutuksista sekä muu hallituksen esitysluonnoksessa tarvittavat sisältö.

Kuva 2. Työryhmän rinnalla tehdyn valmistelun vaiheet ja aikataulu

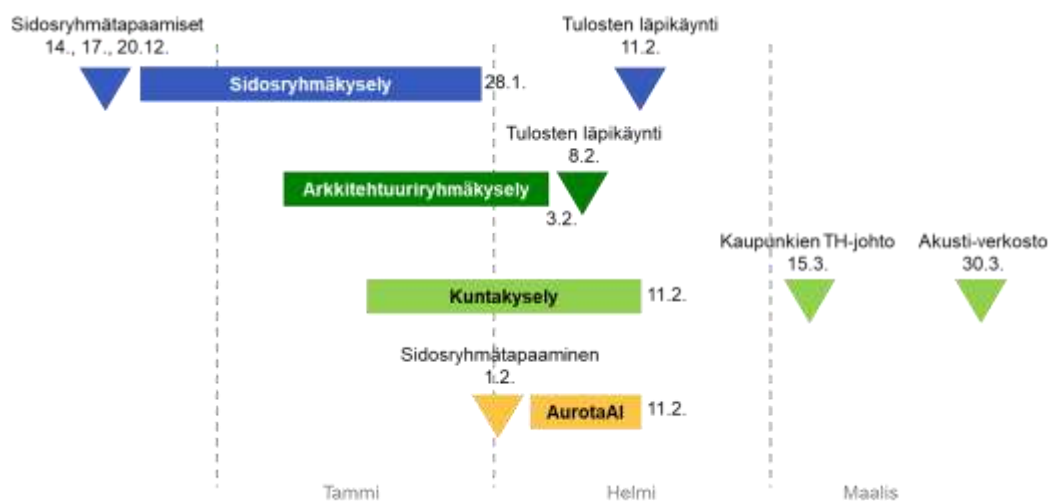
Työryhmän lausuntokierroksella olleeseen ehdotukseen saatujen palautteiden perusteella ehdotusta on sen jatkovalmistelun aikana tarkennettu sekä ehdotettavien vaatimusten, niiden perusteluiden että ehdotusten vaikutusten arvioinnin osalta.

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle hallituksen esityksen julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskeväksi lainsäädännöksi yleisistunnossaan 19.9.2022 (HE 145/2022 vp).

3.2. Ehdotuksen vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnin kyselyt

Hallituksen esityksessä julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskeväksi lainsäädännöksi tiedonhallintalakiin (906/2019) ja digipalvelulakiin (306/2019) ehdotettavien säännösten vaikutusten arvioimiseksi toteutettiin joulukuun 2021 ja helmikuun 2022 aikana neljä kyselyä ehdotusten soveltamisalaan kuuluville toimijoille.

Kuva 3. Vaikutustenarviointikyselyiden toteutus

Kyselyt pyrittiin suuntaamaan kohdennettuna ehdotettujen säännösten soveltamisalan mukaan:

1. **Sidosryhmäkysely:** tiedonhallintalain 6 a luvussa ja digipalvelulain 6 a §:ssä ehdotettujen säännösten vaikutukset niille toimijoille, jotka nykyisin hyödyntävät automatisoituja toimintaprosesseja päätöksenteossaan (kysely lähetetty 58 toimijalle)
2. **Arkkitehtuuriryhmäkysely**¹: tiedonhallintalain 13 a §:ssä, 6 a luvussa sekä digipalvelulain 6 a §:ssä ehdotettujen säännösten vaikutukset ryhmän jäsenille sekä näiden hallinnonaloille tai sidosryhmille (kysely lähetetty 23 toimijalle)
3. **Kuntakysely:** tiedonhallintalain 13 a §:ssä, 6 a luvussa sekä digipalvelulain 6 a §:ssä ehdotettujen säännösten vaikutukset kunnille ja kuntayhtymille (kysely lähetetty 75 toimijalle)
4. **Aurora AI –verkosto:** tiedonhallintalain 13 a §:n sekä digipalvelulain 6 a §:n vaikutukset niille toimijoille, jota käyttävät ja kehittävät palveluautomaatiota neuvonnassaan (kysely jaettu verkoston kautta, jonka vuoksi tarkan toimijamäärän esittäminen ei ole mahdollista)

Kyselyihin saatiin vastauksia yhteensä 58 eri organisaatiolta.

Kysely	Valtio	Kunta	HVA	Laitos	Koulu	H.teht.	Yhteensä	Vastaus%
Sidosryhmäkysely	9			3	3	8	23	40 %
Arkkitehtuuriryhmäkysely	2	2					4	17 %
Kuntakysely		13	3				16	21 %
Aurora AI –verkostokysely	5			2	1	7	15	---
Yhteensä	16	15	3	5	4	15	58	

Ennen kyselyn lähettämistä sidosryhmäkyselyyn osallistuneille pidettiin joulukuussa 2021 erilliset tapaamiset, joissa ehdotuksia esiteltiin tarkemmin kyselyyn vastaamisen helpottamiseksi. Vastaaville

¹ Julkisen hallinnon toiminnan kehittämisen arkkitehtuuriryhmä (VN/13409/2020), <https://vm.fi/tiedonhallinnan-yhteistyoryhmat>

toimijoille järjestettiin myös erillinen tilaisuus, jossa kyselystä saatuja vastauksia ja niiden perusteella tehtyjä alustavia johtopäätöksiä vaikutusten arvioinnista käytiin yhteisesti läpi.

Arkkitehtuuriryhmälle tehtyä kyselyä edelsi ehdotettujen säännösten perustana olleen arviomuiston johtopäätösten yhteinen läpikäynti arkkitehtuuriryhmän kokouksessa 2.11.2021. Arkkitehtuuriryhmältä ja sidosryhmäkyselystä saatuja vastauksia sekä niistä tehtyjä alustavia johtopäätöksiä käsiteltiin arkkitehtuuriryhmän kokouksessa 8.2.2022.

Kunnille tehdyn kyselyn vastauksia ja niistä tehtyjä alustavia johtopäätöksiä on käsitelty yhdessä 20 suurimman kaupungin kanssa Suomen Kuntaliiton järjestämässä 20 suurimman kaupungin tietohallintojohtajien kokouksessa 15.3.2022. Kunnilta ja kuntayhtymiltä saatuja arvioita on esitelty myös Suomen Kuntaliiton kunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten tietohallinnolle järjestämän Akusti-verkoston johtoryhmän kokouksessa 30.3.2022.

Kyselyjen lisäksi ehdotuksen vaikutusten arviointia tarkennettiin ehdotuksen lausuntokierroksen (lausuntoaikataulu 6.5.2022 asti, jatkettu aikataulu 2.8.2022 asti) lausuntopalautteen perusteella. Valtion virastoille ja laitoksille sekä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien talousarviovaikutusten tarkentamiseksi oikeusministeriö pyysi kesäkuussa 2022 automaattisia ratkaisuja jo hyödyntäviltä virastoilta ja laitoksilta tarkennuksia vuosien 2023 – 2026 määrärahatarpeiden osalta. Arvioiden tarkennuspyyntö osoitettiin Digi- ja väestötietovirastolle, Liikenne- ja viestintävirastolle, Maanmittauslaitokselle, Patentti- ja rekisterihallitukselle, Rahoitusvakausvirastolle, Ruokavirastolle, Tullille, työ- ja elinkeinotoimistoille, Valtiokonttorille, Verohallinnolle sekä Kansaneläkelaitokselle.

3.3. Työryhmän ehdotuksen jatkovalmistelu

Työryhmän valmistelemien sääntelyehdotusten perusteella valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö ovat jatkaneet valmistelua. Työryhmän luovuttamat ehdotukset ovat muodostaneet perustan hallituksen esitykselle eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi, jonka valtioneuvosto antoi eduskunnalle yleisistunnossaan 19.9.2022.

Työryhmän ehdotukseen lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella lopulliseen hallituksen esitykseen on tehty seuraavia muutoksia:

- Tiedonhallintalain soveltamisalasäännöstä on täsmennetty siten, että siinä mainitaan nimenomaisesti Ahvenanmaalla toimivat valtion viranomaiset
- Tiedonhallintalain 26 §:ään ehdotettu lisäys asiakirjojen lähettämistarkoituksen tallentamisesta on poistettu
- Tiedonhallintalain 28 c §:n vaatimus automaattiseen ratkaisemiseen käytettyjen tietojen tallentamisesta on poistettu
- Digipalvelulain 6 a §:ssä ehdotettu vaatimus, että viranomaisen on tallennettava palveluautomaatissa käyty viestinvaihto niin, että tietty keskustelu voidaan yksilöidä, on poistettu

Myös ehdotuksen perusteluita on tarkistettu saadun palautteen perusteella ehdotuksen ymmärrettävyyden parantamiseksi.

4. Työryhmän arvio työskentelyn onnistumisesta

Työryhmän tulokset:

Työryhmä arvioi sille asetettujen tuotostavoitteiden toteutuneen. Sääntelyehdotusten perustaksi valmisteltua tietojärjestelmäsääntelyn kehittämistä tarkastelevaa arviomuistiota pidettiin kattavana ja perusteltuna ([Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2021:54](#)). Vastaavasti työskentelyn loppuvaiheessa teköälyä koskevan sääntelyn kehittämissuositusten tarkentamista ja ehdotusten kokoamista omaan erilliseen selvitykseen pidettiin onnistuneena ja työryhmälle asetettuja tavoitteita hyvin tukevana toimenpiteenä.

Työryhmä toteutti sille asetetun tavoitteen tuottaa sääntelyehdotukset tiedonhallintalakiin ja digipalvelulakiin. Työryhmän ehdotusten perusteella oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö pystyivät valmistelemaan valtioneuvostossa 19.9.2022 hyväksytyt esityksen eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 145/2022 vp). Sääntelyehdotusten osalta työryhmässä käytiin keskustelua yleislainsäädäntöön ehdotettavien vaatimusten mahdollisesta liiallisesta yksityiskohtaisuudesta suhteessa sääntelyn tavoitteisiin. Ehdotusten onnistumista tässä suhteessa arvioidaan ensin eduskuntakäsittelyssä ja mahdollisesti tämän jälkeen ehdotusten täytäntöönpanon yhteydessä.

Työryhmän työskentely:

Työryhmä piti työryhmässä valitun työskentelytavan, jossa ehdotukset valmistellaan työryhmän sihteeristössä kokouksiin käsiteltäviksi, tarkoituksenmukaisena ja piti kokousten valmistelua tältä osin riittävänä. Kokouksissa käsiteltävistä asioista käytyä keskustelua pidettiin kuitenkin osittain myös liian nopeana ja suoraviivaisena, joka aiheutti muun muassa sen, ettei kaikkien kokouksessa esitettyjen näkökulmien osalta keskustelua käyty riittävässä laajuudessa.

Valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön työryhmät:

Työryhmän näkemyksen mukaan tavoitteiden ja tehtävien toteuttamisen keskeisenä haasteena pidettiin kokonaisuuteen liittyvien oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön työryhmien työskentelyn erillisyyttä ja työryhmien välistä riittämätöntä vuorovaikutusta. Työryhmän arvion mukaan oikeusministeriön työn valmistuminen ennen työryhmän ehdotuksia, ei myöskään mahdollistanut eri ehdotusten riittävää rinnakkaista tarkastelua. Myös sen, ettei työryhmällä ollut tarkkaa tietoa oikeusministeriön ehdotusten jatkovalmistelusta, arvioitiin osaltaan vaikeuttaneen näkemysten muodostamista valmisteltavista ehdotuksista. Edellä mainitun vuosi valmistelussa olisi tullut arvioida myös työryhmien työskentelyn yhdistämisestä saman ohjauksen alaisuuteen.

Ehdotettujen vaatimusten soveltamista tukevat jatkotoimenpiteet:

Työryhmä tunnisti valmistelun aikana jatkotoimenpiteitä, joiden avulla valmisteltujen ehdotusten täytäntöönpanoa olisi mahdollista tukea:

- Työryhmän valmistelussa syntynyt aineisto ja havainnot tulee saattaa julkisuuslain muutoksia valmistelevien työryhmien tietoon

- Ehdotuksessa esitettyjen vaatimusten tehokasta soveltamista automaattisen ratkaisutoiminnan kehittämiseen edistäisivät toimenpiteet aihealueen kehittäjäverkostojen muodostamiseksi ja niiden toiminnan tukemiseksi
- Ehdotuksessa esitettyjen vaatimusten tehokasta soveltamista tukisivat vaatimusten erilaisia toteutusvaihtoehtoja tarkentavat ohjeet ja suositukset sekä onnistuneista prosessien automatisoinneista kerättyjen käytäntöjen jakaminen muille

Työryhmä luovuttaa ehdotuksensa valmisteleville ministeriöille jatkotoimenpiteitä varten.